

Rued Langgaard

HERMOD

FRAGMENT AF ADAM OEHLENSCHLÄGERS “BALDUR HIN GODE”

HERMOD

FRAGMENT OF ADAM OEHLENSCHLÄGER'S “BALDUR THE GOOD”

1949

BVN 391

FOR 4 SANGSTEMMER OG 9 INSTRUMENTER

FOR 4 SOLO VOICES AND 9 INSTRUMENTS

Kritisk udgave ved

Critical edition by

Bendt Viinholt Nielsen

RUED LANGGAARD UDGAVEN
THE RUED LANGGAARD EDITION

EDITION WILHELM HANSEN

Rued Langgaard: Hermod (BVN 391)

Kritisk udgave ved Bendt Viinholt Nielsen

© 2017 Rued Langgaard Udgaven og Edition Wilhelm Hansen AS,
København

BVN-numre refererer til Bendt Viinholt Nielsen: *Rued Langgaards
Kompositioner. Annoteret værktegnelse. Rued Langgaard's Composi-
tions. An Annotated Catalogue of Works: With an English Introduction.*
Odense Universitetsforlag, 1991.

Hovedredaktør for Rued Langgaard Udgaven: Bendt Viinholt Nielsen.

Engelsk oversættelse: John Irons.

Layout: Hans Mathiasen.

Forlagsredaktion: Rasmus Koppelhus.

Nodeproduktion: Peter West.

Rued Langgaard Udgaven blev etableret i 2000 med støtte fra
Carlsbergfondet.

Nærværende udgave er støttet af Augustinus Fonden.

Rued Langgaard Udgaven

c/o Edition Wilhelm Hansen AS

Bornholmsgade 1A

1266 København K

Danmark

www.musicsalesclassical.com/ewh

www.langgaard.dk

ISBN 978-87-598-3531-9

WH32483

Instrumentalstemmer fås som lejemateriale hos forlaget.

Spilletid: ca. 5 minutter.

Rued Langgaard: Hermod (BVN 391)

Critical edition by Bendt Viinholt Nielsen

© 2017 The Rued Langgaard Edition and Edition Wilhelm Hansen AS,
Copenhagen

BVN numbers refer to Bendt Viinholt Nielsen: *Rued Langgaards
Kompositioner. Annoteret værktegnelse. Rued Langgaard's Composi-
tions. An Annotated Catalogue of Works: With an English Introduction.*
Odense Universitetsforlag, 1991.

General editor of The Rued Langgaard Edition: Bendt Viinholt Nielsen.

English translation: John Irons.

Layout: Hans Mathiasen.

Publisher's editor: Rasmus Koppelhus.

Music engraving: Peter West.

The Rued Langgaard Edition was established in 2000 with the support
of the Carlsberg Foundation.

The present publication has been supported by
the Augustinus Foundation.

The Rued Langgaard Edition

c/o Edition Wilhelm Hansen AS

Bornholmsgade 1A

DK-1266 Copenhagen K

Denmark

www.musicsalesclassical.com/ewh

www.langgaard.dk

ISBN 978-87-598-3531-9

WH32483

Instrumental parts on hire from the publisher.

Duration: c. 5 minutes.

INDHOLD

OM DENNE UDGAVE	3
OM <i>HERMOD</i>	4
HERMOD	7

CONTENTS

ABOUT THIS EDITION	3
ABOUT <i>HERMOD</i>	4
HERMOD	7

OM DENNE UDGAVE

Denne kritiske førsteudgave af *Hermod* er baseret på komponistens egenhændige, renskrevne partitur, som foreligger i Det Kongelige Bibliotek i København (Rued Langgaards Samling, RLS 124,1).

Udgi- verens tilføjelser og er typografisk markeret i partituret ved hjælp af skarpe parenteser.

Efter takt 36 på manuskriptets side 12 og frem til værkets afslutning ved den dobbelte taktstreg på side 30, er partituret tomt, idet Langgaard angiver, at t. 37-92 udgøres af 7 gentagelser af de 8 takter t. 4-11 (uden sangstemmer). Han har givet de 8 takter numrene 1-8 og anført disse tal i de tomme takter fra side 12 til 30. Den afsluttende t. 92 rummer således ikke nogen slutakkord eller afslutning, men er identisk med t. 11 (uden sangstemmer). Det må være komponistens intention, at musikstrømmen ophører brat på dette sted i forløbet, og udgi- veren har derfor medtaget de egentlig overflødige buer i horn og cello i t. 92.

Hvad sangteksten angår, følger Langgaard Oehlen- schlägers originaltekst fra 1807. Udgi- veren har dog to steder (i Baldurs solo) ændret punktum til udråbstegn, idet originalteksten har udråbstegn disse steder.

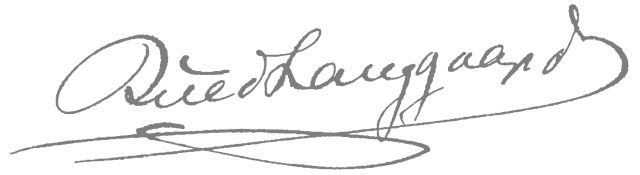
ABOUT THIS EDITION

This critical first edition of *Hermod* is based on the composer's autograph fair copy score preserved in the Royal Library, Copenhagen (Rued Langgaard's Collection, RLS 124,1).

The editor's additions are indicated typographically in the score by square brackets.

After bar 36 on page 12 of the manuscript and until the conclusion of the work at the double bar line on page 30, the score is empty, since Langgaard indicates that bars 37-92 comprise 7 repetitions of the 8 bars bb. 4-11 (without vocal parts). He has given the 8 bars the numbers 1-8 and inserted these numbers in the empty bars from page 12 to page 30. The concluding bar 92 thus does not have any final chord or conclusion, but is identical with bar 11 (except for the vocal parts). It must be the composer's intention for the stream of music to stop suddenly at this point, and the editor has therefore included the in fact superfluous slurs in horns and tie in cello in bar 92.

As far as the song text is concerned, Langgaard follows Oehlen- schläger's original text from 1807. At two points, however, the editor has altered a full stop to an exclamation mark (in Baldur's solo), since the original text has exclamation marks at these points.

OM HERMOD

I den bevarede skitse til *Hermod* (RLS 124.2) angiver Rued Langgaard, at han påbegyndte værket den 9. oktober 1949 kl. 3.45 om morgenen "efter tur ved kirkegården [i Ribe]". Et kvarter senere den samme morgen var skitsen færdig. Partiturrenskriften blev udført to dage efter, og endnu to dage senere sendte Langgaard manuskriptet til Statsradiofonien som programforslag. Han ledsagede værket med en følgeskrivelse, hvori han refererer til kompositionens motto, som er anført øverst på partiturets titelblad og lyder: "Der er noget i baglås som ingen forstår!" (Edvard Grieg). Følgeskrivelsen har denne ordlyd:

Hermed et mærkeligt Stykke. Hvad Edvard Grieg sagde (skrev) 1891 paa Hotel Kongen af Danmark i København står mere og mere ved Magt.¹ Se Partituret! "Hermod" drog til Hel for at opvække "Baldurs Skygge" – men nej, den kommer ikke af Stedet, den er i Stillestand! En eiendommelig Opgave for en Komponist – fordi den rummer saa meget mere tidssvarende Sandhed end den evig[e] Køren på Klaskikerne og "vor Tid" som *ingen Tid er mere, aandeligt!* Men selvfølgelig der er en Stat!

R. Langgaard.
Ribe 12/10 49

Jeg er ked af alt – hvad der kommer ud af hvad jeg gør. Man er ligeglad – og jeg maa da se det overstrømmende Lys heri!! Sikken en Opgave!

I margenen har Langgaard med farvestift tilføjet: *Og sikke noget Sludder.*²

Som det efterhånden var blevet praksis med mange af de værker, Langgaard indsendte til Statsradiofonien, blev *Hermod*-partituret deponeret i Statsradiofoniens nodearkiv. Langgaard bad ikke om at få det retur, så her lå det, sammen med det indlagte følgebrev, indtil 1965, hvor det blev overført til Det Kongelige Bibliotek og placeret i Rued Langgaards Samling.

Langgaard har sammensat værkets tekst af korte citater fra Adam Oehlenschlägers *Baldur hin Gode, Et Mytologisk Sørgespil*, der findes i *Nordiske Digte*, 1807 (s. 129-232). Oehlenschläger baserer sit sørgespil på fortællingen i Snorris Edda om guden Baldur (Balder), der dræbes ved list.³ Hans død er et mægtigt tab for guderne. Helten Hermod påtager sig at ride til dødsriget for at forsøge at få Balder frigivet. Døds gudinden Hel lover Hermod, at hvis han kan vise, at alt i hele verden begræder Balders død, så kan Balder frigives – men hvis bare der er

ABOUT HERMOD

In the preserved draft to *Hermod* (RLS 124.2) Rued Langgaard indicates that he started the work on 9 October 1949 at 3.45am 'after a walk by the cemetery [in Ribe]'. A quarter of an hour later that same morning, the draft was complete. The fair copy of the score was done two days after, and a further two days later Langgaard sent the manuscript to the State Radio as a programme proposal. He sent a covering letter along with the work in which he refers to the motto of the composition, which is placed at the top of the title page of the score and says: 'Something has got "jammed" that no one understands!' (Edvard Grieg). The covering letter is as follows:

Herewith a strange piece. What Edvard Grieg said (wrote) in 1891 at Hotel 'The King of Denmark' in Copenhagen becomes increasingly valid. ¹ Look at the score! 'Hermod' went to Hel to rouse 'Baldur's shadow' – but no, it does not move from the spot, it is at a standstill! A strange assignment for a composer – because it contains so much more up-to-date truth than the eternal hammering away at the classics and 'our time' which is *no time any more, spiritually!* But there is of course a state!

R. Langgaard.
Ribe 12/10 49

I am tired of it all – what results from what I do. One is indifferent – and I have to see the overflowing light in all of it!! What an assignment!

In the margin Langgaard has added in coloured crayon: *And what a load of rubbish.*²

As had gradually become the normal procedure for many of the works that Langgaard sent to the State Radio, the *Hermod* score was deposited in the broadcasting company's music archive. Langgaard did not ask to have it returned, and it lay here, with the included covering letter, until 1965 when it was transferred to The Royal Library and placed in the Rued Langgaard Collection.

Langgaard made up the text of the work out of brief quotations from Adam Oehlenschläger's *Baldur the Good, A Mythological Tragedy*, which is to be found in *Nordic Poems*, 1807 (pp. 129-232). Oehlenschläger bases his tragedy on the tale in Snorri's Edda about the god Baldur (Balder) who is killed by trickery.³ His death is a terrible loss for the gods. The hero Hermod undertakes to ride to the realm of the dead to try and ensure Baldur's release. The goddess of the dead, Hel, promises Hermod that if he can show her that the entire world mourns

én ting, som ikke sørger over Balders død, så må han forblive i dødsriget. Og alt i verden sørger over Balders død, blot ikke den gamle jættekvinde Tøk. Guderne er magtesløse, og Balder er tabt for evigt.

Oehlenschläger elaborerer i betydelig grad denne historie, og skaber en, med digterens egne ord, "filosofisk-poetisk natur-allegori" med "den hele menneskeslægts liv og skæbne" som omdrejningspunkt. Baldur er "det gode princip, fromheden", som går til grunde som følge af gudernes letsind og den skæbne, der er bundet til Baldur.⁴ Langgaards semi-dramatiske scene omfatter tre centrale replikker fra sørgespilletets anden del, som foregår i den mørke og kvalmende del af underverdenen kaldet Niflheim. Et kor af afdøde, kun repræsenteret ved deres skygge, meddeler Hermods ankomst på Odins ottebenede hest Sleipner:

Sopran 1: *Med Gru nu gungrer Jorden ved Gangertravet, fast skiller denne Skælven min løse Skygge.*

Sopran 2: *Med Gru nu Jorden gungrer, gungrer.*

Så følger Hermods første replik, da han er nået frem:

Hermod (Tenor 1): *Ha, saa staar jeg nu dog i den vidtberømte Hal! Baldur! tal.*

Men Baldur er forsvundet. Kun hans skygge er til stede. Baldurs Skygge har kun én replik, og Langgaard benytter den i sin helhed:

Baldurs Skygge (Tenor 2): *Hvad Brag og Bulder? Baldur er forsvundet. Vig! Fordunstet er den lange Drøm. Her drømmes mér. Forstyr ej Sønnen ved min Moders muldne Bryst!*⁵

Baldur har åbenbart affundet sig med sin skæbne: den evige søvn. Denne tilstand af døsigthed og evig hvile illustreres musikalsk ved, at Langgaard gentager 8 takter fra kompositionens begyndelse (t. 4-11 uden sangstemmer) i alt 7 gange, hvorefter musikstrømmen afbrydes brat. De 8 takter er reelt 2 x 4 takter med et par små varianter mellem firetaktsperioderne (tonelængde i horn 3 og frasering i violin I).

I forlængelse af Langgaards ovenfor citerede note, er det nærliggende at tolke værket sådan, at "vor tid" har mistet fromheden og åndeligheden, der gik tabt sammen med Balder, og at Hermod er et billede på komponisten, der søger at bringe den tabte, åndelige dimension tilbage til den kolde statsverden. Han indser, at det er en håbløs opgave – og konklusionen må derfor blive, at "der er noget i baglås som ingen forstår".

Bendt Viinholt Nielsen, juli 2017

NOTER

1. Langgaard husker forkert. Citatet stammer fra et brev til Frantz Beyer, dateret Leipzig 25.3.1890 (*Breve fra Edvard Grieg til Frants Beyer 1872-1907*. Utgitt av Marie Beyer. Kristiania, 1923; s. 113).
2. Rued Langgaards Samling (RLS) 124,4. Et par meningsforstyrrende kommaer er udeladt og et par skrivefejl korrigeret. Efter retskrivningsreformen 1948 blander RL ofte aa og å.
3. Se Snorri Sturluson: *Edda*. På dansk ved Kim Lembek og Rolf Stavnem. Kbh. 2012, s. 80-82.
4. Jfr. digterens forord i *Nordiske Digte* (1807).
5. Ordet "fordunstet" betyder her "fuld af dunster, ildelugtende" (i Niflheim er der en stank af lig); udtrykket "her drømmes mér" (hos Oehlenschläger: "meer") skal antagelig forstås som "her drømmes stadig" (eller "til stadighed").

Baldur's death, then Baldur can be released – but should there be but one single thing that does not grieve at Baldur's death, then he must remain in the realm of the dead. And everything in the world does grieve at Baldur's death, except for the old giantess Tøk. The gods are powerless, and Baldur is lost for ever.

Oehlenschläger elaborates to a great extent on this story, and creates what he himself calls 'a philosophical-poetic nature allegory' with 'the life and fate of the entire human race' as its hub. Baldur is 'the good principle, piety', who perishes because of the irresponsibility of the gods and the fate that is bound to Baldur.⁴ Langgaard's semi-dramatic scene is based on three key lines from the second part of the tragedy, which takes place in the dark and nauseating part of the underworld known as Niflheim. A chorus of deceased persons, represented only by their shadows, announce the arrive of Hermod on Odin's eight-legged horse Sleipner:

Soprano 1: *With horror the earth now rumbles at the steed's trotting, this quaking steadily separates my loose shadow.*

Soprano 2: *With horror now the earth rumbles, rumbles.*

Then comes Hermod's first line when he arrives:

Hermod (Tenor 1): *Ha, so now I am standing in the far-famed hall! Baldur! speak.*

But Baldur has disappeared. Only his shadow is present. Baldur's shadow only has one line to say, and Langgaard quotes it in its entirety:

Baldur's shadow (Tenor 2): *What crashing din? Baldur has disappeared. Give way! The eternal dream is filth and stench. Here there still is dreaming. Do not disturb the sleep at my mother's mouldy breast!*

Baldur has apparently resigned himself to his fate: eternal sleep. This state of drowsiness and eternal rest is illustrated in the music by Langgaard allowing 8 bars from the beginning of the composition (bars 4-11 without song parts) to be repeated a total of 7 times, after which the stream of music is suddenly interrupted. The 8 bars are in fact 2 x 4 bars, with a couple of small variations between the four-bar sections (note length in horn 3 and phrasing in violin I).

In continuation of Langgaard's already quoted note, it is reasonable to interpret the work as meaning that 'our time' has lost the piety and spirituality that got lost along with Baldur, and that Hermod is an image of the composer who seeks to retrieve the lost spiritual dimension to the cold world of the state. He realises that this is a hopeless task – and the conclusion must therefore be that 'something has got jammed that no one understands'.

Bendt Viinholt Nielsen, July 2017

NOTES

1. Langgaard remembers wrong. The quotation is from a letter to Frantz Beyer, dated Leipzig 25 Mar. 1890 (*Letters from Edvard Grieg to Frants Beyer 1872-1907*. Published by Marie Beyer. Kristiania, 1923; p. 113).
2. The Rued Langgaard Collection (RLS) 124,4. A couple of commas that are semantically confusing have been omitted and a couple of slips of the pen corrected. After the spelling reform of 1948, RL often mixes aa and å.
3. See Snorri Sturluson: *Edda*. Translated into Danish by Kim Lembek and Rolf Stavnem. Cph. 2012, pp. 80-82.
4. Cf. the poet's introduction in *Nordic Poems* (1807).

HERMOD

Adam Oehlenschläger

“Der er noget i baglås som ingen forstår!” (Edvard Grieg)

Rued Langgaard
(BVN 391)

Døsig¹⁾ (♩ = 58) *p* udtryksløst²⁾

Soprano 1
Soprano 2
Hermod (Tenor 1)
Baldurs Skygge (Tenor 2)
1
2
3
1
2
Tromba (Si♭)
Violino I
Violino II
Viola
Violoncello

Med Gru nu

con sord. *p*

con sord. *p*

con sord. *p*

con sord. *p*

con sord. *p*

con sord. *p*

con sord. *p*

¹⁾ Drowsily

²⁾ expressionless